

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

№ 38 (323)

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ:

- Хураамжийн хэмжээг тогтоох тухай
- Шингэруулсэн шатдаг хийг хэрэглээнд нэвтрүүлэх талаар авах арга хэмжээний тухай

Улсын Их Хурлын Тамгын газар
Улаанбаатар хот
2003 он

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

Улаанбаатар хот

2003 оны аравдугаар сарын 15

№ 38 (323)

Гарчиг

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

532.	Хураамжийн хэмжээг тогтоох тухай	Дугаар 205	861
533.	Тогтоод нэмэлт оруулах тухай	Дугаар 206	863
534.	Хетөлбөр батлах тухай	Дугаар 207	863
535.	Шингэрүүлсэн шатдаг хийг хэрэглээнд нэвтрүүлдэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай	Дугаар 208	870
536.	Дүрэм, бүрэлдэхүүн батлах тухай	Дугаар 209	870

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2003 оны 9 дүгээр
сарын 17-ны өдөр

Дугаар 205

Улаанбаатар
 хот

Хураамжийн хэмжээг тогтоох тухай

Газрын тухай хуулийн 36.4-т заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

хугацааг сунгуулахад төлөх хураамжийн хэмжээг хавсралт ёсоор тогтоосугай.

Газар эзэмших, ашиглах эрхийн гэрчилгээ олгох, гэрчилгээг бусдад шилжүүлэх, гэрчилгээний

Монгол Улсын
Ерөнхий сайд

Н.ЭНХБАЯР

Хууль зүй, дотоод
хэргийн сайд

Ц.НЯМДОРЖ

Засгийн газрын 2003 оны 205 дугаар
тогтоолын хавсралт

ГАЗАР ЭЗЭМШИХ, АШИГЛАХ ЭРХИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ ОЛГОХ,
БУСДАД ШИЛЖҮҮЛЭХ, ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ ХУГАЦААГ
СУНГАХАД ТӨЛӨХ ХУРААМЖИЙН ХЭМЖЭЭ

1. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад газар эзэмших, ашиглах эрхийн гэрчилгээг шинээр олгоход төлөх хураамжийн хэмжээ:

Үйлчилгээний терел	Ангилал	Хураамжийн хэмжээ (тег)	
		Иргэн	Аж ахуйн нэгж, байгууллага
Газар эзэмших эрхийн гэрчилгээ олгох	Нийслэл	10000	35000
	Аймгийн төвийн сум	5000	10000
	Бусад сумд	3000	5000
Газар ашиглах эрхийн гэрчилгээ олгох	Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн Нэгж		35000
	Гадаадын иргэн, Харьяалалгүй хүн		10000

Тайлбар: Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага газар эзэмших, ашиглах эрхийн гэрчилгээгээ урэгдүүлсэн тохиолдолд түүнийг нехен олгоход дээрх хураамжийн хэмжээг 1.5 дахин нэмэгдуулж авна.

2. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага газар эзэмших эрхийн гэрчилгээгээ бусдад шилжүүлэхэд төлөх хураамжийн хэмжээ:

Үйлчилгээний терел	Антипап	Хураамийн хэмжээ (төг)	
		Иргэн	Аж ахуйн нэгж, байгууллага
Газар эзэмших эрхийн гарчилгээг бусдад шилжүүлэх	Нийслэл Аймгийн төвийн сум Бусад сумд	10000 5000 3000	35000 10000 5000

3. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын газар эзэмших, ашиглах эрхийн гэрчилгээний хугацааг сунгахад төлөх хураамжийн хэмжээ:

Үйлчилгээний терел	Хураамийн хэмжээ (төг)	
	Иргэн	Аж ахуйн нэгж, байгууллага
Газар эзэмших эрхийн гарчилгээний хугацааг сунгах	3000	6000
Газар ашиглах эрхийн гарчилгээний хугацааг сунгах	Гадаадын иргэн, харьяалалтгүй хүн 5000	Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгж 10000

4. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад газрын архивын лавлагаа, зурган мэдээллээр үйлчилэхэд авах хураамжийн хэмжээ:

Үйлчилгээний терел	Антипап	Хураамийн хэмжээ (төг)	
Газрын архивын лавлагаа, зурган мэдээллээр үйлчилж	Архивын лавлагагаа өгөх (1 хуудас)	Захиралын хуубар Баталгаажилтын схем	200 1000
	Зурган мэдээллээр үйлчилж (нэгж танбар бүр)		2500

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2003 оны 9 дүгээр
сарын 17-ны өдөр

Дугаар 206

Улаанбаатар
хот

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ зөвлөл, хороо, ажлын хэсгийн тухай" Засгийн газрын 2002 оны 7 дугаар сарын 3-ны едрийн 138 дугаар тогтоолын 11 дүгээр хавсралтад дор дурдсан агуулгатай 46 дахь заалт нэмсүгэй:

1.	"Засгийн газрын комисс, Үндэсний ажлын хэсэг	Санхүү, эдийн засгийн сайд
46	Зүүн хойд Азийн орнуудын хамтын ажиллагааг бус нутгийн хөгжлийн шинэ нехцэл, шаардлагад нийцүүлэн идэвхжүүлэхэд дэмжлэг туслалцаа үзүүлэх Засгийн газрын ажлын хэсэг	Санхүү, эдийн засгийн сайд

2. "Түмэн бус" хетэлберийн гишүүн орны жилийн хандивт зарцуулах 25.0 мянган ам.долларыг 2004 оны улсын төсөвт тусгах арга хэмжээ авахыг Санхүү, эдийн засгийн сайд Ч. Улаандаалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд Н. ЭНХБАЯР

Санхүү, эдийн засгийн сайд Ч. УЛААН

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2003 оны 9 дүгээр
сарын 17-ны өдөр

Дугаар 207

Улаанбаатар
хот

Хетэлбэр батлах тухай

Засгийн газрын үйл ажиллагааны хетэлбэрт заасан үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх зорилтыг хэрэгжүүлэх зорилгоо Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх хетэлбэр"-ийг 1 дүгээр, түүний хэрэгжүүлэх арга хэмжээний чиглэлийг 2 дугаар хавсралт ёсоор тус тус баталсугай.

2. Хетэлберийг хэрэгжүүлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажиллахыг Үйлдвэр, худалдааны сайд Ч. Ганзориг, хетэлберийг

Монгол Улсын Ерөнхий сайд Н. ЭНХБАЯР

Үйлдвэр, худалдааны сайд Ч. ГАНЗОРИГ

Засгийн газрын 2003 оны 207 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

ОЁМОЛ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ
ХЕТЭЛБЭР

Нэг. Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн өнөөгийн байдал

нь гадаадын 100 хувийн хөрөнгө оруулалттай, 46.8 хувь нь хамтарсан, 14.9 хувь нь дотоодын үйлдвэр байна.

1.1. Нийгэм, эдийн засагт эзлэх байр суурь

Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн салбарт 2002 оны байдлаар 100 орчим аж ахуйн нэгж үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн 38.3 хувь

дээрх үйлдвэрүүдэд 20 орчим мянган хүн ажиллаж байгаа нь аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагдын 12.0 хувийг эзлэж байна.

Тус салбар аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний 5.3 хувийг үйлдвэрлэж байгаа бөгөөд нийт экспортод оёмол бүтээгдэхүүн 16.2 хувийг эзлэж байна.

1.2. Зах зээлийн эрэлт хэрэгцээ, бүтээгдэхүүний өрсөлдөх чадвар

Оёдлын үйлдвэрүүд нь хөгжжүүлж байгаа орнуудын жишгээр АНУ, Европын холбооноос манай улсад олгосон худалдааны нэн тааламжтай нөхцөлийг ашиглан гадаадын захиалагчийн материалыар бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэн экспортлож байна. Дотоодын үйлдвэрүүд нь дийлэнхэдээ гадаадын хөрөнгө оруулалттай болон хамтарсан үйлдвэрүүдийн туслан гүйцэтгэгчээр ажиллаж байна.

Бүтээгдэхүүний өргтийн 65-90 хувийг зээлдэг үндсэн, туслах материал импортоос бүрэн хараат, тээврийн болон үйлдвэрлэлийн зардал өндөр зэрэгээ шалтгаалан оёмол бүтээгдэхүүн нь үнийн хувьд дотоодын зах зээл дээр өрсөлдөх чадваргүй байна.

Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчдын бизнес эрхэлж орчин ялгаатай байгаа нь өрсөлдөх чадварыг дээшшуулжээд хүндэрлэж учруулж байгаа юм.

1.3. Техник, технологийн түвшин

Манай улсад 1995 оноос 2.0 мянга гаруй ердийн болон тусгай зориулалтын оёдлын машин, 700 гаруй автомат, индуу, пресс, 9.0 мянга гаруй туслах төхөөрөмж, 2.0 мянга гаруй бэлтгэх, эсгэх машин гадаадын хөрөнгө оруулалтаар орж ирсн нь үйлдвэрлэлд шинэ дэвшилтэй технологи нэвтрэхэд бодитой хувь нэмэр оруулсан юм. Гэвч бүтээгдэхүүний загвар зохион бүтээлт, технологийн баримт бичгийн боловсруулалт шаардлага хангахгүй байна.

1.4. Ажиллах хүч

Ажиллагсдын хеделмэрийн бүтээмж хөгжжүүлж байгаа орноос 1.5-2 дахин доогуур, шилжилт хеделгээн их, тогтвортой суурьшил бага, ажлын цагийн

ашиглалт сүл байна. Манай улсад 1986 оноос оёдлын үйлдвэрийн инженер, техникийн ажилтныг дотооддоо бэлтгэж байгаа боловч мэргэжлийн ажилтан бэлтгэх тогтолцоо угуйлэгдэж байна. Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын менежментийн тогтолцоо зах зээлийн шаардлага хангахгүй байна.

Хоёр. Хөтөлбөр боловсруулах үндэслэл

2.1. Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн давуу тал

Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл нь: -үйлдвэрлэлийн бэлтгэл ажиллагас багатай, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх мечлэг богино, хөрөнгө оруулалт бага шаарддаг;

-хөрөнгө оруулалтын эргэн төлөх хугацаа богино;

-үйлдвэрлэлийн чиглэл, бүтээгдэхүүний нэр төрлийг богино хугацаанд хялбар өөрчлөх боломжтой;

-хүрээлэн байгаа орчинд үзүүлэх дарамт бага, экологийн хувьд цэвэр үйлдвэрлэлийн тоонд багтдаг.

Манай орны хувьд:

-олон улсын зах зээлд бүтээгдэхүүн нийлүүлэх худалдааны таатай нөхцөлд хамрагдсан;

-АНУ болон Европын зах зээлд өөрийн байр суурийг опсон;

-дэвшилтэй техник, технологи үйлдвэрлэлд нэвтрэсэн зэрэг давуу талтай байна.

2.2. Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн омно тулгарч байгаа бэрхшээл

Монгол Улс 2004 оноос АНУ-тай Зүүн омнед Азийн орнуудтай ижил худалдааны нөхцөлөөр харилцана. Үүнтэй уялдан манай улсад үйлдвэрлэсэн нэгж бүтээгдэхүүнд төлөх

үйлчилгээний үнэ, гадаадын хөрөнгө оруулалт буурах, дотоодын зах зээлийн импортоос хамаарах хамаарал өсвөх, ажилгүйдэл нэмэгдэх, "нийгмийн эмзэг бүлэг"-ийн өрхийн амьжиргааны түвшин буурах зэрэг эдийн засаг, нийгмийн тогтвортой байдалд сергеер нелевелх хүндэрэлүүд гарч болзошгүй байна.

Иймд Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх хөтөлбөрийг батлан хэрэгжүүлэх нь зүйтэй юм.

Гурав. Хөтөлбөрийн зорилго, зорилт

3.1. Хөтөлбөрийн зорилго

Хөтөлбөрийн зорилго нь бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, экспортын хэмжээг тогтвортой хадгалах, дотоодын бүтээгдэхүүнээр хүн амын хэрэгцээг хангах бизнесийн таатай орчин бурдуулэхэд оршино.

3.2. Хөтөлбөрийн зорилт

Хөтөлбөрийн зорилгыг хангахын тулд дараах зорилтуудыг хэрэгжүүлнэ:

-шинэ зах зээл нээж олох, экспортыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр гадаад харилцааг хөгжүүлж, худалдааны тааламжтай нехцел бурдуулэх;

-үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх эрх зүйн таатай орчин бий болгох;

-импортыг орлох үйлдвэрлэлийг дэмжих;

-салбарын менежментийг сайжруулж, үйлдвэрлэлийн үр ашгийг дээшлүүлэн бүтээмжийн есөлтийг хангах.

3.3. Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхэд баримтлах чиглэл

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхэд дараах чиглэлийг баримтална:

-гадаадын шинэ зах зээлд гарах бүх талын боломжийг судалж, хэрэгжүүлэх;

-бизнесийн орчинг Зүүн болон Зүүн өмнөд Азийн орнуудын жишигт хүргэх арга хэмжээ авах;

-гадаадын захиалагчийн үйлдвэрлэлийг дэмжих, гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулагчдын бизнес эрхлэх ялгаатай байдлыг арилгах татварын орчин бурдуулэх;

-төсвийн байгууллагын захиалгыг дотоодын үйлдвэрлэлд чиглүүлж, зах зээлийг өргөжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх;

-емнэ нь ажиллаж байсан орон нутгийн жижиг, дунд үйлдвэрүүдийн үйл ажиллагааг сэргээж, дотоодын бүтээгдэхүүнээр хүн амын хэрэгцээг хангах нехцел бурдуулэх;

-бизнес эрхлэгчдийн хоршин ажиллах ажиллагааг гүнзгийрүүлэх, менежментийг боловсронгуй болгох, бизнес эрхлэх дэвшилтээ аргыг эзэмшүүлэх, мэргэжлийн ажилтан бэлтгэх сургалт, үйлдвэрлэлийн төвүүдийг байгуулан ажиллуулах замаар боловсон хүчиний чадваржуулж, үйлдвэрлэлийн үр ашиг, бүтээмжийн есөлтийг хангах таатай орчин бий болгох;

-бүтээгдэхүүний чанарыг олон улсын стандартад нийцүүлэн тасралтгүй сайжруулах, бага оврын шинэ дэвшилтээ техник, технологи, шинжлэх ухаан, техникийн ололтыг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлж, үйлдвэрлэлийн уян хатан байх чадварыг дээшлүүлэх.

Дөрөв. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд баримтлах зарчим

1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үндсэн зарчим нь терийн байгууллага болон салбарын мэргэжлийн холбоод, терийн бусад байгууллага, үйлдвэр, аж ахуйн газар, бизнес эрхлэгчдийн хамтын ажиллагаа, идэвхтэй оролцоонд тулгуурлах явдал юм.

2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэдээ банк, санхүү, татвар, гаалийн тогтолцоо, худалдаа,

хангамж, тээврийн системийг боловсронгуй болгох асуудлыг иж бүрнээр авч үзнэ.

3. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг Засгийн газрын "Экспортын үйлдвэрлэлийг дэмжих", "Ноолуур", "Noos", "Арьс шир", "Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих" "Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн үндэслэлийг хөтөлбөр" зэрэг хөтөлбөрүүдийн хэрэгжилтийг уялдуулна.

Тав. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хугацаа

Хөтөлбөрийг дараах үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ:

Нэгдүгээр үе шат: 2003-2005 он. Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэж, суурилагдсан хүч чадлын ашиглалтыг дээшлүүлэн, үйлдвэрлэлийг хэвийн есөлтийг явуулах нехцелийг бүрдүүлнэ.

Хоёрдугаар үе шат: 2005-2008 он. Гадаад зах зээлд салбарын залзх байр суурийг бататгаж, дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.

Гуравдугаар үе шат: 2009-2015 он. Оёмол үйлдвэрлэлийн хөгжлийг эрчимжүүлж, өрсөлдөх чадварыг Зүүн омнөд Азийн орнуудын түвшинд хургэнэ.

Зургаа. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Хөтөлбөрөөр хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нь 1-2 дугаар үе шатны зорилтыг хэрэгжүүлэхэд чиглэнэ. 3 дугаар үе шатны зорилтыг тухайн үеийн нехцел байдалтай уялдуулан тодорхойлж, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний чиглэлийг тогтооно.

Долоо. Хөтөлбөрийн удирдлага, зохион байгуулалт, хяналт

1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг Монгол Улсын здийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд, хөрөнгийн эх үүсвэрийг улсын тесевт жил бүр тусган холбогдох зохион байгуулалтын арга хэмжээ авах замаар хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2. Хөтөлбөрт заасан зорилт, арга хэмжээг холбогдох яам, байгууллага хариуцан хэрэгжүүлж, тэдээрийн явц, харилцан уялдаа, үр дунд Үйлдвэр, худалдааны яам хяналт тавина.

3. Үйлдвэр, худалдааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн нь хөтөлбөрийн хэрэгжилт, явцын үр дунг холбогдох байгууллагуудаас авч нэгтгэн үе шат бүрийн төгсгөлд Засгийн газарт тайлагнана.

4. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах зорилгоор Үйлдвэр, худалдааны сайд нь холбогдох байгууллагын төвлөлөгчдийг оролцуулсан ажлын эсэсгээ байгуулан ажиллуулж болно.

Найм. Хөтөлбөрийн санхүүжилт

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд дор дурдсан санхүүгийн эх үүсвэрийг ашиглана:

а/улсын төсөв;

б/олон улсын байгууллага, хандивлагч орнуудын зээл, тусламж;

в/гадаадын хөрөнгө оруулалт;

г/үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын ворийн хөрөнгө; д/бусад.

Ес. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр гарах үр дүн

1. Бүтээгдэхүүний экспорт тогтвортой нэмэгдэж, оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн дэлхийн зах зээлд залзх байр суурь ёсне.

2. Ажлын байр нэмэгдэж, ажилгүйдэл буурна.

3. Орон нутагт үйлдвэрлэл хөгжих таатай орчин бүрдэнэ.

4. Салбарын үйл ажиллагааны импортоос хамаарах хамаарал буурна.

**ОЁММОЛ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙГ ХӨГЖУУЛХ
ХОТОЛБОРДОР ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЧИГЛЭЛ**

№	Зорилт	Арга хэмжээ	Хугацаа	Шаардлагдах хөрөнгө сая төгрөг	Харшуулсан хэрэгжүүлэх байгууллага
1.	Шинэ зээл зээл нээж опок, экспортыг намогдуулэх чиглэлээр гадаад харилцагаа худалдааны тааламжтай нөхцөл бууруулж	1/ Шинэ зээл зээл нээж опок, худалдааны тавтай нөхцөл бууруулж, түүнд навчтэй, спон улсын байгууллага, гадаад сриундтай гэрээ байгуулах, асуудлын судалж шийдвэрлэх	2003-2008	10.0	УХЯ, ГХЯ
2/	Хөрш болон эзун өмнөд Азийн орчуутай хамтран ажилласан, Монгол Улсын орчуутай бууруулжүүнийг олон улсын эзх 33 эндээс ийнхүүлээд дамжуулж авах	2004-2008	-	УХЯ, ГХЯ	УХЯ, ГХЯ, СЗСЯ
3/	Гадаад орчуудас манай улсын овамбл бууруулжүүнд ногдуулдаг гаалийн татварыг бууруулах боломжийг судалж, хэрэгжүүлэх тапчар тухайн орчуутай хамтран ажилласан	2004-2008	-	УХЯ, ГХЯ	
4/	UNIDO, JETRO зорлог Улдвэр, худалдаа, байгууллагуудтай хамтран эзжилж, олон улсын мэдээлэл, спонсор, хөдөлмөрийн бизнесийн орчинг сайрцуулах чиглэлээр төслийн чадавкийг дэвшүүлжүүлэх, сургалт явуулж	2003-2008	-	УХЯ, ГХХОГ	
5/	Монгол хөрөнгө оруулчлалыг "Дэлжик Олон улсын" чуулга улмаатар "Оюмийн" супжилж бууруулжүүниийн боливсон хувьний нийтийн акционерүүдийн тусгай буулан	2004-2008	6.0	ГХХОГ, МХАУТ, МОБУХ	
6/	"Magic Show /АНУ/," "Inter Staff /ХБНГУ/," "Tele-a-Porte" /Францы/ зорлог, олон улсын Төрөлжин Узэгэлэн, яармагт Монголын үндээрэргүйч оролцох, үүл ажиллагаагаа сурталчилжад нь дэмжжэгчүүлж	2004-2008	18.0	ГХХОГ, МХАУТ	

		7/ Монголын сөмөлт бүтээгдэхүүний гадаад, шинэ зам зөвлөлийн талаар мэдэлэлт, судалгаа гаргаж үндэвр, эж аюун нэгжийд хангах, бизнес эрхтэйчийн хооронд холбоо хөрицаа тогтоход дэмжэгчүүгээ	2003-2008	1.5	ГХЯ
2.	Үйлдвэрлэл, нэмэгдүүлэх эрх срчин бий болгох	экспортыг зүйн тавтай шаардлагатай түүхий эд, материкалын Галийн татварын төлөлт, зоницуулалтыг боловсронуудаа болсворуулж намжилт, европт оруулж өвчтүүдэг судалж болсворуулж	2004-2005	-	ҮХЯ, СЭЗЯ
	2/ Экспортод ажиллагаага нь тогтолцожсон үйлдвэрлэгчийг зөвлөлийн бодлогосор дэмжих механизмыг хэрэгжүүлж	бүтээгдэхүүнээс гаргайдаг үйл дотоодын дамжуулж	2003-2008	-	Монгол банк, Аргажсаны банкууд, УХЯ
3.	Импортыг орнох бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэгчийг дэмжих	1/ Улсын эзихалтын бүтээгдэхүүн шалгаруулант шалтгааруулж /тендер/-д шалгаруулж хувцас уралдаант хамтуулж хувцас үйлдвэрлэгчидийг хувцасуулж	2004-2008	-	БХЯ, СЭЗЯ
		2/ Хувцас зажигалаа, засварын болон Учдасний хувцас үйлдвэрлэх жижиг, дунд үйлдвэрлийг санхүү, зээлийн дэмжэг чиглэх чиглэхүүлэждүүлж	2004-2008	-	ҮХЯ, Жижиг, дунд үйлдвэрлийг дэмжих санхүү
		3/ Шошго, гамзиг, сив, баглаа бодллын жижиг үндэвр байгуулзах бизнес эрхийнчийн санасчилгээ дэмжих	2003-2008	-	УХЯ, Аргажсаны банкууд, УХЯ, МОБУХ
		4/ Импортын материалын биеийн худалдааны нийдсэн сурхээ байгуулсан эмчилүүлэх	2003-2004	-	

4.	Салбарын сайжруулж, үйлдвэрлэлийн ашигийн дэшилүүлээн, бутзажийн өсвөтний хангах	Мөнхжментийг ур өрөвжүүлж, мэргэжлийн болосон хүчиний чадвар, хөдөлмөрийн булзакийг дэшилүүлэх чиглэсэн судалгаа, сургалт үйлдвэрлэлийн холбоог баруулж, олон улсын багцууллагуудтай хамтайн ажиллагааг хөжүүлж	1/ Хувцас судалсан Төвийн УИХ ажиллагаатай өрөвжүүлж, мэргэжлийн болосон хүчиний чадвар, хөдөлмөрийн булзакийг дэшилүүлэх явуулж, үйлдвэрлэлийн холбоог баруулж, олон улсын багцууллагуудтай хамтайн ажиллагааг хөжүүлж	2003-2008 -	УХЯ, БСШЯ, НХЯ, МОҮХ
	2/ Хөдөлмөр хамгалиал, техникийн ажиллагаа, ажлын байрны шалбаруудын стандартыг үйлдвэрлэлийн бүхий л шат дамжулаад мөрднөн ажилласан байгаа эсэхэд хатуу хянантай тавих, стандартыг шинчилэн саижруулах арга хэмжээ авах	2003-2005 1.5	УХЯ, НХЯ		
	3/ Үйлдвэрлэл дундчын загвар зөхөн бүтээх төвийн ажилтууллах	2004-2008 -	БСШЯ, СХЭТ		
	4/ISO-9000 стандартыг үйлдвэрлэлд навтрүүлж, стандартад нийцүүлжин үндэсний мердэхүүлэх ажлыг зөхөн байгуулах.	2004-2008 2.0	УХЯ,		
	5/ Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 1998 оны 20 дугаар зарлигийг хэрэгжүүлж хүрээнд үйлдвэрлэлийн үр ашиг, бүтээгдэхийн освийтэй хангах, чанрыг сайжруулах бүх нийтийн хөдөлгөөн өрнүүлж	2003-2008 -	УХЯ, БСШЯ, НХЯ, ҮБХТ, МОҮХ, МУЭНХ		
	б) Салбарын сайжруулах чиглэлийн асуудлыг холбогдох санлан болонсруулах	-	НХЯ, УХЯ, МОҮХ, МУЭНХ		
		39.0	ДҮН		

2003 оны 9 дүгээр
сарын 17-ны өдөр

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

Дугаар 208

Улаанбаатар
хот

Шингэрүүлсэн шатдаг хийг хэрэглээнд
нэвтрүүлэх талаар авах зарим арга
хэмжээний тухай

"Шингэрүүлсэн шатдаг хий" хөтөлбөрийг
хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн
газраас ТОГТООХ нь:

1. Улаанбаатар, Дархан, Эрдэнэт зэрэг
томуохон хот, суурин газрын дулааны жижиг уурын
зуух, айл өрх болон нийтийн тээврийн зориулалт
бүхий автомашинуудыг шингэрүүлсэн шатдаг хийн
хэрэглээнд шилжүүлэх ажлыг 2003-2005 онд үе
шаттайгаар хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авч
ажиллахыг Дэд бүтцийн сайд Б.Жигжид, Байгаль
орчны сайд У.Барсболд, Нийслэлийн Засаг дарга
М.Энхболд, Дархан-Уул аймгийн Засаг дарга
Д.Хаянхярваа, Орхон аймгийн Засаг дарга
К.Даутелбай нарт үүрэг болгосугай.

2. Хийн хангамж, тээврэлэлт, хадгалалт,
үйлчилгээ, хэрэглээний бүх хүрээнд аюулгүй
байдлыг хангахт холбогдсон стандарт, дүрэм,
журмыг боловсруулж батлуулах, тэдгээрийг
мердэх байгас байдалд хяналт тавьж ажиллахыг
Дэд бүтцийн сайд Б.Жигжид, Улсын мэргэжлийн
хяналтын газар (Д.БАТБААТАР)-т үүрэг болгосугай.

3. Дэд бүтцийн сайд Б.Жигжидэд даалгах
нъ:

а/шингэрүүлсэн шатдаг хийг энз
тогтоолд зассан зориулалтаар ашиглах, энз
чиглэлийн аж ахуйн үйл ажиллагааг эрхлэхэд удаан

хугацаагаар шатдаг хийгийн шатдаг хийгийн
ажиллуулах талаар холбогдох арга хэмжээ
авсугай;

б/шингэрүүлсэн шатдаг хийг хангамж, хэрэглээтэй холбоотой үйл ажиллагаа нь
хүн амын эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд ноцтой
нелөөлөх аваар, осол гаргах ёндер магадлалтай
харгалзан аюулгүй байдлыг хангасан тоног
техөөрөмж, техник хэрэгсэл ашиглах болон
аюулгүй ажиллагааны онцгой шаардлагуудыг
хангахийц санхүүгийн чадвартай аж ахуйн нэгж,
байгууллагад, тодорхой нохцелтэйгээр сонгон
шалгаруулалт явуулсаны үндсэн дээр тусгай
зөвшөөрөл олгож байх арга хэмжээ авсугай.

4. "Жагсаалт батлах тухай" Засгийн газрын
2001 оны 6 дугаар сарын 27-ны өдрийн 140
дүгээр тогтооолын хавсралтын "Е.40" гэсний "4010"
гэсэн заалтын дараа "4020.Шатдаг хийгийн шатдаг хийг
хувваарилалт (шингэрүүлсэн шатдаг хийг хангамж,
үйлчилгээ, хэрэглээ)" гэх нэмсүгэй.

Монгол Улсын
Ерөнхий сайд

Н.ЭНХБАЯР

Дэд бүтцийн
сайд

Б.ЖИГЖИД

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2003 оны 9 дүгээр
сарын 22-ны өдөр

Дугаар 209

Улаанбаатар
хот

Дүрэм, бүрэлдэхүүн батлах тухай

Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай
хуулийн 22.5, Хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах
тухай хуулийн 16.4-т заасныг үндэслэн Монгол
Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

үнэлгээний тухай хуулийн 20.3" гэж веерчен
найруулж, мен тогтоолын 2 дугаар хавсралтыг 2
дугаар хавсралт ёсоор веерчилсугэй.

1. "Стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн
дүрэм"-ийг 1 дүгээр хавсралт ёсоор шинэчлэн
баталсугай.

3. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан
"Дүрэм батлах тухай" Засгийн газрын 1995 оны 4
дүгээр сарын 12-ны өдрийн 47 дугаар тогтоолыг
хүчингүй болсонд тооцсугай.

2. "Засгийн газрын комисс, Үндэсний
зөвлөл, хороо, ажлын хэсгийн тухай" Засгийн газрын
2002 оны 7 дугаар сарын 3-ны өдрийн 138 дугаар
тогтооолын 1 дүгээр зүйлийн "... Стандартчилал,
чанарын баталгааупалтын тухай хуулийн 19
дүгээр зүйл, ..." гэсний "Стандартчилал, тохирлын

Монгол Улсын
Ерөнхий сайд

Н.ЭНХБАЯР

Үйлдвэр, худалдааны
сайд

Ч.ГАНЗОРИГ

СТАНДАРТЧИЛАЛ, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН ТӨВИЙН ДҮРЭМ

Нэг. Нийтлэг зүйл

Гурав. Стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн үйл ажиллагаа

1. Стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн үндсэн зорилт нь стандартчилал, тохирлын үнэлгээ, хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах үйл ажиллагааг төв болон орон нутагт хэрэгжүүлэх нөхцлийг бүрдүүлж, Монгол Улсын стратегиа хөгжлийн чиг хандлагад нийцуулэн үйлдвэрлэл, худалдааг хөгжүүлэх, экспортыг нэмэгдүүлж, худалдаан дахь аливаа техникийн саадыг багасгах, улсын эдийн засгийн аюулгүй байдал, хүний зууралт мэнд, хүрээлэн байгаа орчин, нийтийн ашиг сонирхлыг хангах үйл ажиллагааг стандартчилал, тохирлын үнэлгээ, хэмжил зүйн бодлогоор дэмжихэд оршино.

2. Стандартчилал, хэмжил зүйн төв нь стандартчилал, тохирлын үнэлгээ, хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах талаархи хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх алкыг зохион байгуулж, энэ чиглэлээр Монгол Улсын төрөөс баримтлах бодлого, чиглэлийг тодорхойлоход дэмжлэг үзүүлэх, түүнийг хэрэгжүүлэх зорилго бүхий төрийн захиргааны байгууллага мөн.

3. Стандартчилал, хэмжил зүйн төв нь үйл ажиллагандаа Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай, Хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах тухай, Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах тухай хуулиуд болон холбогдох бусад хууль тогтоомжийн акт, энэ дурмийг удирдлага болгоно.

Хоёр. Стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн удирдлага, зохион байгуулалтын бүтэц

4. Стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн удирдлага нь дарга, дэд даргаас бүрдэнэ.

5. Стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн даргыг Төсвийн байгууллагын удирдлага, санхүүжилтийн тухай хуулийн 45.1-д заасны дагуу стандартчилал, хэмжил зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний санал, Төрийн албаны зөвлөлийн дүгнэлтийг үндэслэн Засгийн газар томилж, чөлөөлнө.

6. Стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн дэд даргыг Төрийн албаны зөвлөлийн дүгнэлтийг харгалzan стандартчилал, хэмжил зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний стандартчилал, тохирлын үнэлгээ, хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангахтай холбогдсон мэдээллийн хангана.

7. Стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн дарга нь стандартчилал, хэмжил зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний стандартчилал, тохирлын үнэлгээ, хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангахтай холбогдсон мэдээллийн хангана.

8. Стандартчилал, хэмжил зүйн төв нь Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай болон Хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах тухай хуульд заасан эрх, үүргийг хэрэгжүүлэхээс гадна дараах үйл ажиллагаа явуулна. Үүнд:

1) хэмжих хэрэгслийд загварын туршилт хийх, улсын бүртгэлд бүртгэх, тэдгээрийг хэрэглээнээс хасах талаар холбогдох шийдвэр гаргаж, нийтэд мэдээлэх;

2) хэмжүүрийн улсын шалгач, баталгаажуулалтын шинжээч, итгэмжлэлийн шинжээч, аудиторыг сургах, аттестатчилах;

3) эрхэлсэн асуудлаараа олон улс, бус нутгийн болон гадаад орнуудын мэргэжлийн байгууллагуудтай харилцаж, холбогдох журмын дагуу гэрээ, хэлэлцэр байгуулах, мэдээлэл солицлох;

4) холбогдох байгууллагын сорилтын болон хэмжлийн зориулалт бүхий тоног төхөөрөмж, материалыг базын харилцан тохиролцооны үндсэн дээр ашиглах, мөн гадаад орны холбогдох лабораторид сорилт, харьцуулалт, шалгалах хийлгэх;

5) Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулийн 15.10.8-д заасны дагуу хэмжих хэрэгслийг үйлдвэрлэх, сууринуулах, засварлах, худалдах аж ахуйн нагж, байгууллагад тусгай зөвшөөрөл олгох шинжээчийн ажлын хэсгийг томилж дүгнэлт гаргах, холбогдох гэрээ байгуулах;

6) аж ахуйн нэгж, байгууллагын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд тохирлын тэмдэг олгох;

7) тохирлын баталгаанд заавал хамрагдах бүтээгдэхүүний жагсаалтад нэмэлт, верчлелт оруулах саналыг "Барааг тодорхойлох, кодлох үялдуулсан систем"-ийн дагуу холбогдох байгууллагуудтай хамтран боловсруулж эрх бүхий байгууллагад тавьж шийдвэрлүүлэх;

8) тохирлын баталгаанд заавал хамрагдах жагсаалтад орсон бүтээгдэхүүнийг Монгол Улсын зах зээлд нийлүүлэх, гадаад улсын тусламжаар оруулж ирэхтэй холбогдсон тендрийн шалгаруулалтад тохирлын баталгааны асуудлаар оролцох;

9) тохирлын баталгааг хүлээн зөвшөөрөх талаар экспортлогч орны холбогдох баталгаажуулалтын байгууллагатай байгуулсан гэрээ, хэлэлцээрийн дагуу тохиролцсон итгэмжлэгдсэн тохирлын үнэлгээний байгууллагын нэр, түүнээс олгою тохирлын грчилгээний болон сорилтын дүнгийн хуудасны загвар, тэдээр нь ямар нэр терлийн бүтээгдэхүүнд хамаарах тухай мэдээллийг нийтэд мэдээлэх;

10) хууль тогтоомжо олгосон бусад эрх.

Дөрөв. Бусад зүйл

9. Стандартчилал, хэмжил зүйн төв нь аймаг, нийслэлийн стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн үйл ажиллагааг мэргэжил, арга зүйн

удирдлагаар хангана.

10. Аймаг, нийслэлийн стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн дурмийг тухайн шатны Засаг дарга Стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн зөвшүүлсний үндсэн дээр баталж болно.

11. Стандартчилал, хэмжил зүйн төв нь зохих журмын дагуу үйлдсэн тамга, тэмдэг, албан бичгийн хэвлэлээ хуудас хэрэглэн.

12. Стандартчилал, хэмжил зүйн төв нь еөрийн билэгдлэтий байж болно.

13. Стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн дарга нь хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэрт нийцүүлэн дотоод ажлын хурээний асуудлаар тушаал гаргана.

Засгийн газрын 2002 оны 138 дугаар тогтооолын 2 дугаар хавсралт

Стандартчилал, хэмжил зүйн үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүн

Дарга	- Стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн дарга	Байгуулалтын бодлого зохицуулалтын газрын дарга;
Орлогч дарга	- мен төвийн дэд дарга	- Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яамны Бага, дунд боловсролын бодлого зохицуулалтын газрын дарга;
Гишүүд:	<ul style="list-style-type: none"> - Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Төрийн захиргааны удирдлагын газрын дарга; - Байгаль орчны яамны Бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга; - Үйлдвэр, худалдааны яамны Үйлдвэрийн бодлого, зохицуулалтын тазрын дарга; - Санхүү, здийн засгийн яамны Санхүүгийн зах зээл, салбарын хөгжлийн бодлого зохицуулалтын газрын дарга; - Хүнс, хедее аж ахуйн яамны Стратегийн төлөвлөлт, бодлогын газрын дарга; - Эруул, мэндийн яамны Мэдээлэл, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний газрын дарга; - Дэд бүтцийн яамны Барилга, хот Нарийн бичгийн дарга 	<ul style="list-style-type: none"> - Нийгмийн хамгаалал, хеделмэрийн яамны Хеделмэрийн газрын дарга; - Улсын мэргэжлийн хяналтын газрын дэд дарга; - Зэвсэгт хүчиний Цэргийн хеделмэрийн асуултгүй байдлын хангах албаны орлогч дарга; - Шинжлэх ухааны академийн дэд ерөнхийлагч; - Монголын хэрэглэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах нийгмлэгээний гүйцэтгэх захирал /тохиролцсоноор/. - Стандартчилал, хэмжил зүйн төвийн ажилтан /орон тооны/

Монгол Улсын Их Хурлын Тамгын газрас гарагав
Хаяг: <<Төрийн мэдээлэл>> эмхтгэлийн зөвлөл:

Улсын Их Хурлын Тамгын газрын
Хэвлэх хэсэгтэй хэвлэв.